DAILY اراده

د افغان نشراتي مرکز ملي خپلواکه ورځپاڼه

۷۶۹

سال تاسیس ۱۳۷۹ هـ. ل

لسم کال - دویمه دوره، ۷۶۹ مه ګڼه، پر له پسې ۱۸۳۶ ګڼه، د ۱۳۸۹ ل ـ د غوایي ۱۵ مه - د چهارشنبې ورځ، د ۱۴۳۱ هـ ق د جمادي الاول ۲۱ مه د ۲۰۱۰ د مې ۵ مه

PROPERTY OF ACKU

AFGHAN MEDIA RESOURCE CENTER A.M.R.C

د ناټو یوه چورلکه راولوېده

د ناټو په مشرۍ نړیوال سوله ساتی ځواک وایي، چې په افغانستان کې یې یوه ملکي قراردادي چورلکه غورځېدلې ده. په کابل کې د یادو شویو ځواکونو مطبوعاتي دفتر له خوا د غوایي پر ۱۴مه په یوه خپره شوې خبرپاڼه کې ویل شوي، چې دغه چورلکه وړمه ورځ له غرمې وروسته په نورستان ولایت کې غورځېدلې ده. په خبرپاڼه کې زیاته شوې، چې په دغه ملکي قراردادي چورلکه کې تخنیکي ستونزه پیدا شوې وه او د ایساف په نظامي مرکز کې د ډېرۍ ناستې پرمهال وغورځېدله. ایساف ویلي، چې په دې پېښه کې دغه چورلکه زیانمنه شوې، خو په کې ناست کسان نه دي وژل شوي. د سرچینې **۳مـخ**

کرزی سرانجام شریکی قابل اعتماد شد

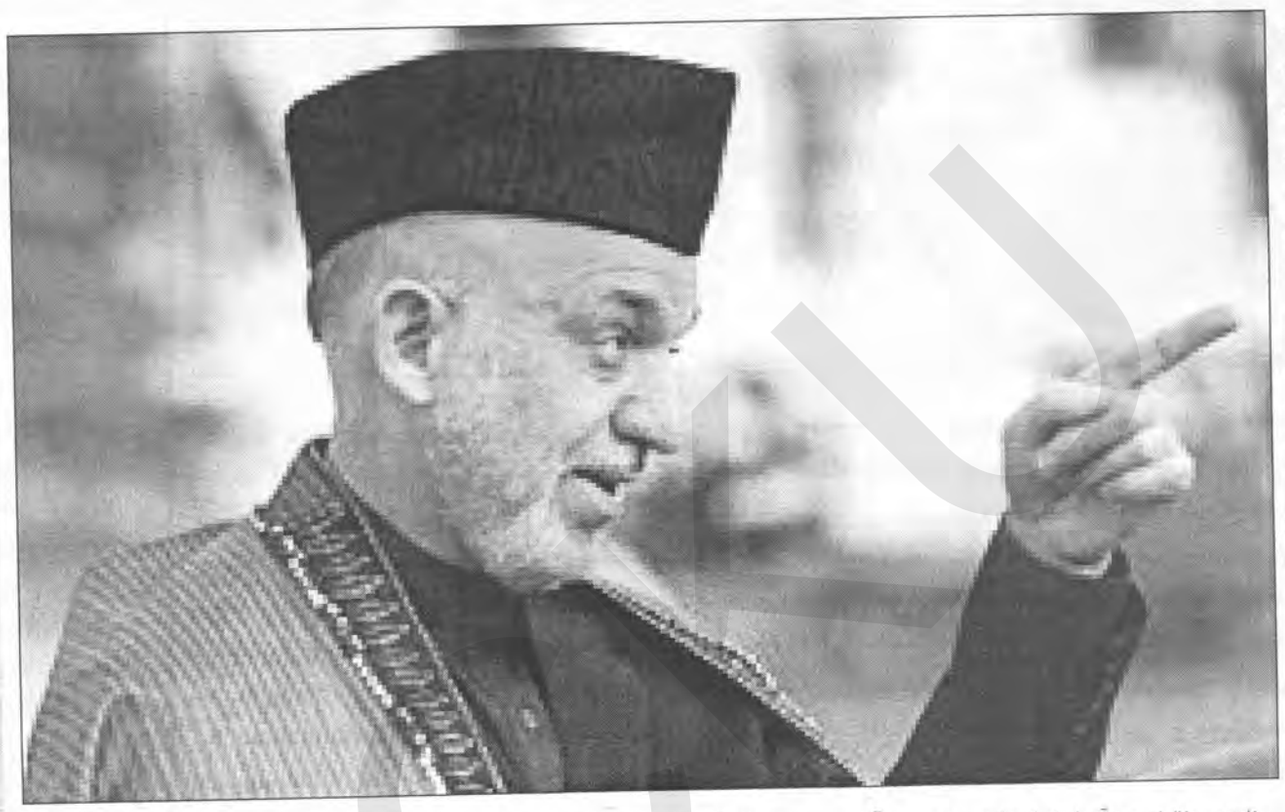

رییس جمهور کرزی راهی واشنگتن می‌شود. سرانجام پس از کش و قوس‌های فراوان قرار شد، کرزی به دیدار همتای امریکایی خود در کاخ سفید برود. دیداری که با اظهار نظرهای کرزی، در خصوص دخالت غرب در انتخابات عراق به شدت تحت تاثیر قرار گرفته بود. با این همه، این روزها همه در کابل و واشنگتن، مشغول مهیا کردن برنامهٔ این سفر هستند. خبرگزاری فرانسه در این خصوص می‌نویسد: قوماندان نیروهای امریکایی و ناتو در افغانستان در تدارک برای یک افزایش نیروی عمده در شهر جنوبی قندهار که مقر طالبان است. اما این فرماندهٔ امریکایی هفتهٔ آینده یک وظیفهٔ متفاوت خواهد داشت و آن کمک به راهنمایی رییس جمهور افغانستان در سفر به واشنگتن است که برای ترمیم روابط وخیم شده بین امریکا و افغانستان حیاتی محسوب می‌شود.

جنرال استنلی مک کریستال، قوماندان نیروهای امریکایی و ناتو در افغانستان، در یک مصاحبه، به رغم مشاجرات لفظی اخیر رییس جمهورکرزی با کاخ سفید، حامد کرزی را یک شریک بسیار قابل اعتماد برای خود خواند: سفر کرزی به واشنگتن که از دوشنبهٔ آینده شروع می‌شود. برای ارتقای همکاری‌های استراتیژیک بین کابل و واشنگتن که به رهبر افغانستان کمک می‌کند، اعتباری را که برای غلبه بر طالبان به آن احتیاج دارد، به دست آورد، حیاتی است. دیگر مقام‌های بلند پایهٔ امریکایی و اژوپایی در کابل، به اندازه‌یی که مک کریستال به کرزی اعتماد دارد، به وی اعتماد ندارند. بسیاری از مردم دولت کرزی را یک دولت ضعیف و ناکارآمد می‌دانند که بدون حمایت ده‌ها هزار سرباز ناتو، توانایی دوام آوردن طولانی در برابر طالبان را ندارد. حامد کرزی بارها نیروهای ایتلاف را به خاطر کشتن غیرنظامیان مورد انتقاد قرارداده و هر از گاهی ادعا می‌کند که امریکاییان به زودی به عنوان اشغالگر شناخته خواهند شد، نه متحد. قوماندان نیروهای امریکایی و ناتو در افغانستان، در این خصوص می‌گوید: این سفر برای افکار عمومی داخل افغانستان بسیار حایز ص۳

ایران په افغانستان کې د اوبو بندونه ورانوي

میوند- په دې وروستیو کې داسې شواهد او راپورونه خپاره شوي، چې ایران په غیرمستقیم ډول په افغانستان کې داوبو د بندونو د ورانولو هڅې کوي او غواړي لـه دې ارخـه هـم د افغانستان اقتصاد ته ډز ورکړي او صدمه ورته ورسوي. ایران تل غواړي، چې افغانستان له اقتصادي پلوه پرمخیون ونه وکړي او له هرې لارې د افغانستان د پرمختګ مخه نیسي. ایران نه یوازې د افغانستان د سیاسي او فرهنګي پرمختګ په برخه کې خندونه جوړوي، بلکې دوی د افغانستان د اقتصادي پرمختګ مخه هم نیسي، همدارنګه دوی که له یوې خوا په افغانستان کې خپل سیاسي او فرهنګي نفوذ تقویه کوي، له بلې خوا په افغانستان کې د افغانستان د زېربنایي او ټولګټو پروژو د مخنیوي او د هغو د ورانولو هڅې هم کوي. که څه هم ایران په ظاهر کې له افغان دولت سره د دوستۍ چیغې وهي، خو په باطن کې بیا تر بوسو لاندې اوبه تېروي.

د ایران د همدې شومو موخو په لړ کې، د دوشنبې پر ورځ د فراه ولایت سیمه ییزو چارواکو ځرګنده کړه، چې ایران د افغانستان د روانو اوبو د ترلاسي لپاره هڅې کوي، څو د «بخش اباد» د بند د جوړولو مخه ونیسي. دوی ویلي، چې ایران په فراه ولایت کې د همدې موخې لپاره د طالبانو ملاتړ کوي. یاد شوی بند د فراه ولایت د بالابلوک ولسوالۍ د فراه رود پر سیند باندې جوړیږي. همداشان د عیني شاهدانو د ځرګندونو له مخې، دې ته ورته تخریبي هلې ځلې د هرات د سلما بند د مخنیوي لپاره هم کوي او په دې توګه د یاد شوي بند د نړولو هڅې کوي. د یادونې ده،

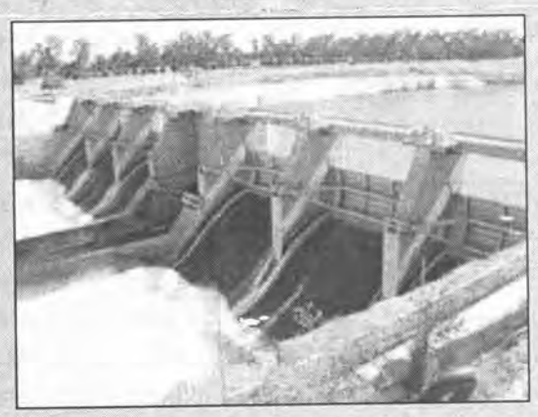

چې د دغه سیند اوبه د ایران خاورې ته بهیږي او د ایران ځمکې وربانديې خړوبیږي، یانې تر افغانستان نه یې ایران ته ګټه زیاته ده، نو له همدې امله ایران هڅې کوي، چې دغه اوبه د دوی له ولکې ونه وځي او ګټه یې یوازې ایران ته ورسېږي. باید ووایو چې د فراه او نیمروز ولایتونو ډېرې ځمکې داوبو د نشتوالي له امله وچې او شاړې پاتېږي او لامل یې دادی، چې د افغانستان ډېرې اوبه، په ځانګړې توګه په همدغو ولایتو کې موجودې اوبه د ایران خاورې ته ځي او د افغان دولت د بې غورۍ او بې پروایۍ له امله د افغانستان ځمکې شاړې او بې کرکیلې پاتېږي او د ایران ځمکې پر خړوبیږي. د فراه ولایت سیمه ییزو چارواکو هم دا خبره په ډاګه کړې، چې د بخش اباد بند پر جوړولو سره به د دغه ولایت په زرګونو جریبه ځمکه کرنې ته تیاره شي او د خلکو پر اقتصاد به هم ښه اغیزه ولري، یانې دغه بند جوړل به له یوې خوا د افغانستان د اقتصادي پرختګ زمینه برابره کړي، له بلې خوا به د سیمې د اوسېدونکو پر هوساینې سر ببره **۳مـخ**

د ټاکنو لپاره د نوملیکنې وخت نن مازیګر پای ته رسي

د افغانستان د ولسي جرګې د ټاکنو لپاره د نوملیکنې وخت نن چهارشنبه مازیګر پای ته رسي.

د ټاکنو کمېسیون وایي تر دې مهاله د ولسي جرګې لپاره ټول ټال ۲۰۸۷ کسان ولاړ دي، چې د تېرو ټاکنو په پرتله دغه شمېر دوه برابره کمه ده.

دوی زیاتوي چې د دغو نوماندانو په ډله کې ۲۹۹ ښځې او ۳۷ تنه کوچیان دي، چې پنځه تنه په کې مېرمنې دي.

د ټاکنو کمېسیون وایي چې په کندهار کې د نا امنۍ او په تخار او بدخشان کې د نوملیکنې د توکو د ځنډ رسېدنې له امله به د نوملیکنې بهیر یوه یا دوې ورځې نور هم وغځېږي. تر دې وروسته به د نوماندانو لومړنی نوملړ جوړیږي او یوه اونۍ به د عامو خلکو په واک کې وي، چې که څوک نیوکه او یا د چا په اړه شکایت کوي. د ټاکنو د خپلواک کمېسیون د سرچینو په وینا دا ځل د ښځو شمېره هم تر تېر ځل ټیټه برېښي او په وینایې یو لامل یې دا کېدای شي چې دا ځل د تېرو ټاکنو په پرتله د کاندیدانو لپاره شرایط سخت شوي دي.

ولسي جرګې ته د درېدلو **۳مـخ**

د کندهار په لرو پرتو سیمو کې عملیات لغوه شول

د ناټو قوماندانانو په کندهار کې تېره میاشت هغه هوایي عملیات چې د هیلیکوپټرو په ملاتړ په کې باید سل ګونوافغان او امریکایي ځواکونو ګډون کړی وای لغوه کړل. د رویټرز خبري اژانس د ناټو د قوماندانانو په حواله وایي، دا عملیات د دې لپاره لغوه شول، چې افغان ځواکونو یې د مشرۍ توان نه درلوده. رویټرز اژانس وایي، د دغوعملیاتو لغوه کېدو د افغانستان د جګړې په اړه چې څه د پاسه اتو کلونو راهیسې روانه ده، د افغان سرتېرو د توانمندۍ په اړه د ناټو قوماندانان ناهیلي کړي دي. امریکایي ځواکونه وایي، افغان ځواکونه باید په اوسنۍ مرحله کې د عملیاتو مشري پر غاړه واخلي. ټاکل شوې وه، چې دا عملیات د کندهار په لرې پرتو سیمو کې ترسره شوي وای. یوه امریکایي افسر، چې د خپل نوم له اخیستو یې ډډه کړې رویټرز اژانس ته وویل، د کندهار **۳مـخ**

ناټو وایي:

هغو پوځیانو ته چې د بېګناه وګړو د وژلو مخه ونیسي، میډال ورکول کېږي

په افغانستان کې د جګړې بریالیتوب د افغانانو د زړونو له خپلولو سره تړلی دی

د ناټو قوماندانان په افغانستان کې د ملکي افغانانو د مرګ ژوبلو د مخنیوي لپاره پر یوې نوې لارې کار کوي چې پراساس یې هر هغه پوځي ته چې د بېګناه افغان د وژل کېدو مخه ونیسي د زړور تیاویار (میډال) ورکول کېږي. ناټو په دې موضوع وروسته له دې کار پیل کړی، چې د ملکي خلکو د مرګ ژوبلو په خاطر بیا بیا خبرداري ورکول کېږي او په افغانستان کې د ناټو او امریکایي پوځیانو عمومي قوماندان جنرال ستنلي مک کرسټل بیا بیا ویلي چې په افغانستان کې د جګړې بریالیتوب د افغانانو د زړونو له خپلولو سره تړلی دی. هغه کسان چې د دې نوي نظر ملاتړ کوي هیله من دي، چې په دې توګه به عسکرو ته یوه انګېزه پیدا شي، چې د هوایي ځواک تر وربللو او یا د دوی په لور پر ورتلونکي موټر تر ډزو مخکې دوه ځلي فکر وکړي، چې ملکي وګړي ونه وژل شي.

تر دې پخوا اکثره پوځي میډالونه په جګړه کې د خپلو ملګرو پوځیانو د ساتنې او دفاع په خاطر ورکړای شوي، خو له دې وروسته به ډېر په دې خاطر ورکول کېږي چې په خپله خطر ومني، خو د بېګناه افغانانو سر وساتي. د ناټو یوه قوماندان

۳مخ

ملت و حاکمیت ملي

۲

دلوی اوبښونکي خدای (ج) په نامه

سرمقاله

ولسي جرګه د ولس د رښتينو استازو په تمه

د پارلماني ټاکنو لپاره په داسې حال کې بښې تودې مندې تر ړې روانې دي، چې لا تراوسه دا خبره نه ده معلومه، چې دغه ټاکنې د کوم قانون پر بنسټ ترسره کېږي. د ټاکنو خپلواک کمېسيون او حکومت پر دې ټينګار لري، چې ټاکنې بايد د نوي قانون له مخې ترسره شي، دا په داسې حال کې ده، چې ولسي جرګه دا خبره نه مني او په وار وار يې دغه قانون رد کړی. که څه هم د دغې لانجې او ناندرې د هوارې لپاره ځو ورځې وړاندې د حکومت او مقننې قوې له خوا يو لړ ګامونه اخيستل شوي او په دې موخه د دواړو لوړيو د کسانو په ګډون يوه پلاوی تعيين شوی، ځو دغه ستونزې ته په سمه توګه رسېدنه وکړي، خو د دغه پلاوي د کار ځرک هم تراوسه نه تر سترګو کېږي. ويل کېږي، چې د دغو ټاکنو لپاره تراوسه پورې ۲۰۰۰ کسانو خپل نومونه ثبت کړي او اټکل کېږي، چې نن مازديګر د نوم ليکنې پروسه پای ته ورسېږي. دا چې له هغو کسانو سره چې په دې بهير کې يې نومونه ثبت کړي، د کوم قانون په معيار چلند کېږي، دا خبره هم د همدې ستونزې له امله ګونګه برېښي.

په هرصورت، مور د دغې مسئلې پر حقوقي اړخ د ېږي خبرې نه کوو، دا مسئله ټولو ته روښانه ده او پر دې مسئله باندې په وار وار په رسنيو کې بحثونه شوي. راځو دې مسئلې ته، چې د پارلماني ټاکنو لپاره بيا کومو کسانو ځانونه کانديد کړي دي، داسې ښکاري چې زياترو هغه وکيل صاحبانو، چې دمګړی په ولسي جرګه کې د ولس د استازو په نامه ناست دي او زياتره يې د پخوانيو مجاهدينو په ډلو ټپلو او کمونيستي کړيو پورې اړه لري، بيا هم ځانونه کانديد کړي او غواړي د پنځو نورو کلونو لپاره بيا هم پر ولس خپل راج وچلوي او د خپلو شخصي او ګوندي ګټو په چوپړ کې، د ملت د استازيتوب شعارونه ورکړي. دا چې دغو ښاغلو په خپله تېره دوره کې د ولس لپاره څه وکړل، څه يې راوړل، ولسي او هېوادنۍ ګټو ته څومره ژمن پاتې شول، دغه موضوع هم ټولو ته لکه لمر غوندې روښانه ده. له دې نه اخوا، دغو کسانو په هغو خپلمنځي جګړو کې هم کره ونډه لرله، چې په ترڅ کې يې زمور په زرګونو بېګناه هېوادوال د باروتو خوراک شول. دغه کاغذي او مصلحتي شخصيتونه، د همدې جنايتونو او ناروا له امله، د بشر د حقونو د ملي او نړيوالو ادارو له خوا د جنايتکارانو په نامه پېژندل کېږي، چې بايد تر عدلي او قضايي تعقيب لاندې راشي. دا چې په تېره دوره کې دوی ځرنګه وکولای شول، چې ځانونه د ولسي جرګې تر دروازې ورسوي، په دې اړه بايد ووايو. چې په هغه وخت کې د دوی د زور او ځواک هسته ځپانده او په کلیو او باندو کې د واک اصلي ټيکداران دوی وو، پر دې بنسټ، هر څه يې چې زړه غوښتل، هغه به يې کول. د ټاکنو خپلواک کمېسيون او نورو اړوندو ادارو هم د خينو نارو او مصلحتونو له مخې دې مسئلې ته پاملرنه و نه کړه، چې په پايله کې دغه کسان د ولس د استازو په نامه، د خلکو د اوړو بار شول او په پارلمان کې يې د خپلو تېرو جنايتونو د معافيت سند لاسليک کړل.

پر دې بنسټ، د ټاکنو له خپلواک کمېسيون او نورو اړوندو ادارو ځخه زمور هيله دا ده، چې دا ځل له دوی سره په سمه توګه حساب او کتاب وشي، ټول هغه شرايط چې د ولس د يوه استازي لپاره لازم دي، په پام کې ونيول شي او په دې اړه ټولو رسېدلو شکايتونو ته په جدي او دقيقه توګه رسېدنه وشي. ځو په لړ کې يې هېواد او ولس ته مخلص، سپېڅلي، پوه او رښتين شخصيتونه د خدمت لپاره وټاکل شي او ولسي جرګه د جنګي مجرمينو او د بشر د حقونو د ناقضينو پر ځای، د ولس د رښتينو استازو کور به شي.

ملت و حاکمیت ملی

نگارنده: دکتر اندس م. نبی هیکل

پایان قسمت اول

کنش ها و واکنش های قدرت های خارجی مقیم در کشور ما، از آغاز مبارزات انتخاباتی ۱۳۸۸ دو مسأله را در اجندای مباحثات محافل سیاسی و روشنفکری قرارداد.

تنها حضور نیروهای خارجی موجب بروز این سوال نگردیده، بلکه اظهارات و حرکات دیپلوماتیک برخی از کشورهای همسایه نیز، این فکر را به وجود آورده که حاکمیت ملی در خطر قرار گرفته است. مسألهٔ اولی به حاکمیت ملی افغانستان به حیث یک کشور مستقل عضو سازمان ملل متحد و جامعهٔ جهانی ارتباط می گیرد و دومی بر چگونگی اعادهٔ حاکمیت ملی یا به عبارت دیگر، مهار ساختن یکه تازی ها، تک اندیشی ها و مداخلات قدرت های متذکره دور میز اند. این دو مسأله، به امنیت در کشور نیز، ارتباط دارد. حاکمیت داخلی نه تنها از چنین مسایل متأثر می گردد، بلکه اساس داخلی نیز، دارد که اغلب نادیده گرفته می شود. مسألهٔ تامین امنیت یکی از عمده ترین مسایلی می باشد که در قلب مسألهٔ حاکمیت ملی قرار دارد. این مسأله با زنده گی روزانهٔ هر افغان در کشور رابطهٔ تعیین کننده دارد.

مسألهٔ حاکمیت ملی افغانستان با افزایش در تلفات غیرنظامی و اعمال تخدیر کنندهٔ این نیروها وارد بحث گردید. دو تمایل عمده در مباحثات پیرامون حاکمیت ملی وجود دارد: برخی از روشنفکران موجودیت نیروها و اعمال آنها را تجاوزگرانه می نامیدند: در حالی که برخی دیگر آن را تجاوز نمی شمردند؛ مگر از قانونمند شدن حضور و فعالیت های آنان سخن می گفتند. کنش ها و اکنشهای برخی از این قدرت ها بخصوص در این اواخر بار دیگر حاکمیت ملی رابرای برخی ها در دستور قرار داد است. دلایل برحقی وجود دارد که نگرانی ها در رابطه به حاکمیت ملی را مشروعیت می بخشند. حاکمیت ملی به حیث حق اساسی یک ملت، یکی از مباحث بحث برانگیز به شمار می رود. سه موضوع را در این رابطه باید مقدم بر همه در نظرداشت: اول باید دریابیم که حاکمیت ملی چیست و سپس به سراغ آنچه هایی برویم که حاکمیت ملی را تهدید می نمایند و در گام سوم لازم است، به درک عام از منافع ملی بپردازیم؛ زیرا حاکمیت ملی بر دو اصل بنیادی: اصل خودارادیت ملی و منافع ملی استوار می باشد. قضاوت در مورد تجاوز و مداخلهٔ خارجی را نیز، بر همین اساس می توان انجام داد.

انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای ولایتی این هدف را دنبال می کردند، تا رهبر حکومت مرکزی مشروع را توسط خود مردم برگزینند و ارگان های تصمیم گیری مردمی در ولایات را نیز به وجود آورند. قدرت های دارای حضور نظامی در افغانستان، در چنین شرایط هر یک به اظهارات و اقداماتی پرداختند که فکر می شود، حاکمیت ملی افغانستان را بر اساس هر معیاری در دنیا مورد سوال جدی قرار می دهد.

اظهارات مقام های بلند پایهٔ حکومتی مبنی بر اینکه تا ده یا ۱۵ سال یا ۲۰ الی ۴۰ سال در افغانستان خواهند ماند و یا تا زمانی که لازم دانسته می شود، در این کشورباقی خواهند ماند، بر اساس هر معیار در سیاست در ضد یت با حاکمیت ملی افغانستان قرار دارد.

درحالی که بیش از هشت سال از حضور نظامی جامعهٔ بین المللی و فعالیت های نظامی و سیاسی آنها در افغانستان می گذرد، رییس حکومت افغانستان در این اواخر، در برابر مداخلات دوستان بین المللی خود واکنش نشان داد. این واکنش تا سرحد هشدار و تهدید صورت گرفت که با مدارا و مروت جانب ایالات متحده پاسخ داده شد. این بحث نیز در امتداد باورمندی های حکومت ایران در رابطه با تعریف از حضور نظامی خارجی ها در افغانستان این سوال را به وجود می آورد که کدام نوع از حضور نظامی را تجاوز می توان دانست و آیا مداخله در امور داخلی به حاکمیت ملی آسیب می رساند؟ و یا به عبارت دیگر، حد فاصل میان رعایت حق حاکمیت ملی و عدم رعایت آن در کجا قراردارد؟

حضور خارجی نظامی، دیپلوماتیک یا ملکی در یک کشور مستقل، مستلزم استیذان می باشد. از سوی دیگر، از نگاه حقوقی پیمان ها و توافقات امضاء شده در زمینه بر اساسات تقنینی باید استوار باشد.

بسیاری می دانند که بر اساس منطق:

۱) هیچ مسوولیتی بدون صلاحیت وجود ندارد، و

۲) هر صلاحیتی باید اساس قانونی داشته باشد.

این دو را اصل زرین حقوقی نیز، نامیده اند. حاکمیت ملی نه تنها مسألهٔ سیاسی، بلکه موضوع حقوقی نیز، می باشد و برای درک همه جانبهٔ حاکمیت ملی بر حاکمیت از دو دیدگاه حقوقی و سیاسی نیز، مکث لازم می افتد. اما پیش از آن بر مقولهٔ دولت می ایستیم، نه تنها به این دلیل که ما در مورد حاکمیت ملی یک دولت سخن می گوییم، بلکه به این دلیل نیز که دولت واحد سیاسی در روابط بین المللی بوده و مسوولیت تمثیل و دفاع از حاکمیت ملی را دارا می باشد. باید به یاد داشت که حاکمیت ملی نه تنها استقلال و خودارادیت ملی را احتوا می نماید، بلکه مکان و فضا، و ارزش های مربوط به ملت را نیز، احتوا می نماید. ص۳

افغان ځواکونو ته امنیتي چارې سپارل به ګټور وي او که نه؟

د ولسمشر بارک اوباما د ستراتيژۍ دا برخه، چې غواړي افغان ځواکونو ته امنيتي چارې وسپاري، په هغه صورت کې بري ته رسېدای شي، چې ناټو افغانستان ته نور پوځي روزونکي واستوي. د تېرې جنورۍ مياشت کې د امريکا متحدو ايالاتو او ناټو متحدينو موافقه کړې وه، چې د افغانستان د امنيتي ځواکونو د روزنې لپاره ۵۲۰۰ تنو روزونکو ته اړتيا ده. د دې روزونکو شاوخوا ۲۷۰۰ کسان تراوسه افغانستان ته رسېدلي دي. که زيات نه وي، نو دري سوه خو يې امريکايي روزونکي دي. نيويارک ټايمز ليکي: د افغانستان په ځېر يوه بېوزلې هېواد کې بې سوادي او اداري فساد هم د حيرانتيا خبره نه ده، خو د امريکا د دفاع وزارت تېره اونۍ کانګرس ته په يوه خواشينونکي راپورکې ومنله، چې د يوه منظم او با ډيسپلينه افغان امنيتي ځواک د روزنې لپاره د علمي روزونکو له کمښت سره مخ دي. د افغانستان د امنيتي خواکونو د روزنې لپاره د روزونکو کمښت د افغانستان د بيارغونې لپاره د نورو کمبودونو په ډله کې هغه څه دي، چې له ځو کلونو را په دې خوا، يانې د ولسمشر بوش له وخت راهيسې موجود دي. د ورځپاڼې په باور، ولسمشر اوباما دې مسئلې ته جدي پام اړولی دی او په تېر نومبر مياشت کې د امريکا متحدو ايالاتو او ناټو د افغانستان د پوځ او پوليسو د روزنې يو نوی پرګرام پيل کړ. د دې کار لپاره جنرال ويليم کالډويل، چې په تېر وخت کې د امريکا په فورت ليفينورت کې د پوځي اکاډمۍ مشر و، وټاکل شو. کالډويل د امريکا په ويسټ پوينټ پوځي اکاډمۍ کې د جنرال ستينلي مک کريستال همصنفي و. جنرال کالډويل د افغانستان د امنيتي ځواکونو د روزنې په ماموريت کې بدلونونه او نوښتونه رامنځ ته کړي دي. په نورو نوښتونو برسېره، جنرال کالډويل د پوځ او پوليسو د روزونکو شمېر له ۱۳۰۰ څخه ۲۷۰۰ کسانو ته پورته کړ، خو جنرال مک کريستال او د امريکا د دفاع وزير رابرت ګيټس د روزونکو د شمېر پوره کولو او د متحدينو د ژمنو د عملي کولو په کار کې له ستونزو سره مخ دي. ناټومۍ افقه کړې وه، چې له امريکا پرته د دې سازمان نورغړي هېوادونه به افغانستان ته د ټاکل شويو ۵۲۰۰ روزونکو نيمايي برابروي. د تېر ډسمبر مياشتې راهيسې د ناټوغړو هېوادونو ۱۰۰۰ تنه روزونکي افغانستان ته استولي دي. دوی په دې کار کې ډېر ورو حرکت کوي. دا مهال رابرت ګيټس غواړي د ۹۰ ورځو په جريان کې افغانستان ته نور ۶۰۰ امريکايي پوځي روزونکي واستوي. نيويارک ټايمز ورځپاڼه ليکي: د يوه غښتلي او منظم افغان امنيتي ځواک د روزنې په مخکې ستونزې زياتې دي، خو په دې کار کې يو څه پرمختګ هم شوی دی. په نورو نوښتونو برسېره، د عسکرو معاشونه زيات شوی او په جبري ډول د سواد په زده کړې سره به د پوځ مسلکي او عملي توان نورهم زيات شي، خو افغانستان هغه مهال دې هدف ته رسېدای شي، چې ناټو ورته زيات شمېر پوځي روزونکي واستوي.

پاکستان با تروریزم جنگ...

دولت:

این بحث بدون شک به رفع غلط فهمی ها در مورد دولت کمک خواهد کرد. از آنچه می خواهیم و از زبان برخی زیادی از روشنفکران می شنویم برمی آید که دولت و حکومت به حیت مفاهیم مترادف به کار برده می شود. در آخرین بلوتن خبری ساعت هفت و سی صبح شنبه اول ماه می تلویزیون طلوع از تظاهرات بر ضد دولت تایلند خبر داد؛ در حالی که تظاهرات بر ضد نهاد یا نهادهای دولتی، یا دولت دومی ممکن و بر ضد دولت در تایلند نادرست است. بحث بر دولت از این سبب نیز، لازمی است که به بحث ما در مورد حاکمیت ملی رابطه دارد.

دولت از نگاه سیاسی عبارت از شخصیت حقوقی یا واحد سیاسی متشکل از جمعیت معین در سرزمین معین است که دارای سیستم حکومتی واحد باشد. در تعریف کامل خود، دولت عبارت از همیاری سیاسی می باشد که حاکمیت خودمختار تقنینی را در حدود معین ارضی تأمین می نماید و این حاکمیت را به وسیلهٔ یک تعداد نهادهای دایمی (نیروهای مسلح،...) اعمال می نماید. این نهادها، نهادهای عامه (نه خصوصی) اند؛ زیرا مسوولیت عامه را بر عهده دارند و از منابع عامه (بیت المال) تمویل می گردند. گاه گاهی دولت به جای حکومت و حکومت به جای دولت به کاربرده می شود که اشتباه بیش نیست؛ زیرا حکومت ها می آیند و می روند و دولت ها تا دیر وقت ها پایه دار می مانند.

ساختارهای دولتی افغانستان اکنون در مراحل نخستین تشکل قرار دارد؛ زیرا آنها از لحاظ شکل، شکل گرفته اند و از نگاه محتوا باید ملی و نهادینه شوند و برای ملی شدن باید با تمایلات حزبی و قومی در این نهادها مبارزه شود و تمایلات ملی رشد داده شود. مسوولیت وضعیت کنونی برخی از نهادهای دولتی به دوش نیروهای جهادی در افغانستان می باشد که با کسب قدرت سیاسی به نابودی نیروهای نظامی کشور پرداختند.

پارلمان کشور نیز، در وضعیت مشابه قرار دارد و با انفاذ فرمان جدید رییس جمهور که قانون انتخابات جدید را جاگزین قانون تصویب شده به وسیلهٔ پارلمان می سازد، بیشتر در مسیر معین از قبل مهندسی شده رشد خواهد کرد. این فرمان از نگاه نگارنده، دموکراسی را در تابوت قرار خواهد داد.

دولت نه تنها ساختارها و نهادهای حکومتی را شامل می گردد، بلکه فراتر از آن، ساختارهایی مانند محاکم، صنایع ملی شده، سیستم تامینات اجتماعی و از این گونه را نیز، حتوا می نماید. ماکس و یبر جامعه شناس آلمانی دولت را از راه حق انحصاری آن برای استفاده از " خشونت مشروع" تعریف کرده است؛ زیرا تنها دولت ملی حق استفاده از زور را دارا می باشد.

در برداشت ماکس و یبر می توان هر نوع استفاه از زور به وسیلهٔ هر مرجع دیگررا غیرمجاز و بنا برآن مداخله قلمداد کرد. در درک وسیع از تعریف و یبر می توان استدلال نمود که دولت حق دارد، صلاحیت انحصاری خود را به مرجع و یا مراجعی تفویض نماید و اعمال صلاحیت متذکره را به هر که می خواهد، واگذارد. در این رابطه، این سوال پیش می آید که در این شخصیت، واحد سیاسی و یا همیاری سیاسی که مرکب از نهادها می باشد، کدام نهاد یا مرجع، نقش تصمیم گیرنده را دارا می باشد و کدام ها نقش اجرایی را و یا چه چیزی ممثل یا مبین حاکمیت این واحد سیاسی می باشد. رابطهٔ این بحث با بحث بعدی در مورد حاکمیت، از همین جا ناشی می شود.

از نگاه حقوقی دولت به حیث شخصیت در حقوق بین المللی (IAN Brownly.۱۹۹۸:۷۰) باید دارای چهار مشخصهٔ زیرین باشد:

۱) دارای جمعیت دایمی باشد.
۲) دارای قلمرو معین باشد.
۳) دارای حکومت باشد.
۴) قابلیت استقرار روابط با دیگر دولت ها را دارا باشد.

بیایید ببینیم که هر یک از این چهار مشخصه، شامل کدام مفاهیم است.

۱/ جمعیت: کنوانسیون مونتی ویدیو از جمعیت دایمی نام می برد. این مشخصه در توامیت با قلمرو به کاربرده می شود و به معنای یک جامعهٔ پایه دار است. تاسیس یک دولت بدون اساس فزیکی یک جامعهٔ منسجم ناممکن به نظر می رسد.

۲/ قلمرو معین: جامعهٔ سیاسی باید ساحهٔ معینی را زیر کنترول و ادارهٔ خود داشته باشد. داشتن قلمرو به نظر برخی از دانشمندان ضروری نمی باشد؛ زیرا در گذشته، مثال هایی از شناسایی دولت های فاقد قلمرو وجود دشته است. البانیا در سال ۱۹۱۳ با وصف نداشتن قلمرو معین به وسیلهٔ یک تعداد دولت ها به رسمیت شناخته شد و اسراییل با وصف مناقشات سرحدی، به عضویت سازمان ملل پذیرفته شد.

به نظر نگارنده، چنین واقعات استثنایی از یک سو مبین آقایی سیاست می باشد که از بحث کنونی ما فراتر قرار دارد و از سوی دیگر، بر اساس تعلق حق خودارادیت به ملت تبریه می گردد.

۳/ داشتن حکومت: موجودیت یک حکومت موثر، با ادارهٔ مرکزی و ارگان های تقنینی بهترین گواه موجودیت یک جامعهٔ پایه دار سیاسی می باشد (همانجا، ص.۷۱). داشتن حکومت موثر در برخی از موارد یا غیرضروری و یا ناکافی بوده است؛ زیرا برخی دولت ها مانند پولند در ۱۹۱۹ پیش از موجودیت یک حکومت منسجم، به وجود آمدند و بروندی و رواندا در هفدهمین جلسهٔ مجمع ملل متحد به عضویت م. م در آمدند. به استدلال مولف حق- خودارادیت در مقام داشتن حکومت موثر قرار گرفته است. در مقابل این استدلال مولف می توان اظهارداشت که این همواره داشتن حکومت موثر نبوده که در مقام خودارادیت قرار گرفته، بلکه منافع ایلیت حاکم و تفاهم سیاسی را می توان از دلایل اساسی دانست.

۴/ استقلال: در کنوانسیون مونتی ویدیو، مفهوم استقلال به مثابهٔ قابلیت یا توانایی استقرار روابط با دیگر دولت ها تعریف شده است. برخی از حقوقدانان استقلال را محک عمدهٔ دولت بودن می دانند. گیگینهایم دولت را به وسیلهٔ دو مشخصه از سایر نظام های حقوقی تمیز می نماید:

۱) دولت درجه یی از مرکزیت را داراست که در دیگر مجامع جهانی دیده نمی شود.

۲) در ساحهٔ معین دولت یگانه مرجع صلاحیت اجرایی و تقنینی می باشد. دومین مسأله فکر می کنم، بازهم به داشتن حکومت موثر برمی گردد. بر این سوال که حکومت موثر چه نوع حکومتی است در آینده بحث خواهیم کرد.

در مقابل گیگینهایم نیز، می توان از دیدگاه تیوری وابستگی و حاکمیت مشروطه استدلال نمود. از سوی دیگر، درجهٔ مرکزیت دولت ها در نتیجهٔ ظهور نظام های فدرال و ساختارهای فراملی و بین المللی تضعیف گردیده است. این انکشافت خود بر صلاحیت اجرایی و تقنینی دولت ها اثر می گذارد.

قلمرو دولت و متعلقات آن (قلمرو فضایی و آبی) یکجا با حکومت و جمعیت آن در داخل قلمرو دولت، مظاهر فزیکی و اجتماعی شخصیت حقوقی بین المللی می باشد. قابلیت یا شایسته گی دولت ها در رابطه با قلمرو آنها به صورت معمول به وسیلهٔ حاکمیت آنها و حیطهٔ صلاحیت قضایی آنها بیان می گردد. به صورت کوتاه به قول ایان برونلی (۱۹۹۸:۱۰۶)، حاکمیت بیان مختصر نوع خاص شخصیت حقوقی یعنی دولت است و جوریسدیکشن یا صلاحیت در حوزهٔ قضایی، جهات معین مانند حقوق(ادعاها)، آزادی ها و صلاحیت ها را احتوا می نماید.

در قانون بین المللی، حاکمیت از نگاه حقوقی تعریف می گردد. از آنجایی که دولت ها باهم از نگاه حقوقی برابر اند و دارای شخصیت حقوقی اند؛ حاکمیت از یک جهت اساسی عبارت از رابطه با کشورهای دیگر (و سازمانی از دولت ها) می باشد که به وسیلهٔ قانون تعریف گردیده. بنا بر آن، مشخصه های اساسی حاکمیت را ایان برونلی عبارت می داند از:

۱) صلاحیت اختصاصی و پریما فاسی بر یک قلمرو و داشتن جمعیت دایمی مقیم در آن قلمرو.

۲) مکلفیت عدم - مداخله در ساحهٔ صلاحیت تقنینی یا قضایی دولت های دیگر و

۳) رعایت تعهدات ناشی از عرف بین المللی و معاهدات بر اساس رضایت و توافق تعهد کننده (همانجا، ص. ۲۸۹). با این توضیح مختصر، زمینهٔ قضاوت در مورد و بحث پیرامون حاکمیت ملی هموار می گردد. بحث بعدی بر این موضوع می چرخد.

ادامه دارد

افغانستان حقیقتی...

همچنان ادامه دارد.

دفاع از جنگ چنان است که عده‌یی می‌گویند، اگر کسانی خواهان خروج از افغانستان هستند، باید منتظر این مسأله باشند که سلاح‌های اتومی به دست افراطیان بیفتد.

در قبال چنین استدلال‌هایی، سوالی که مطرح می‌شود این است که چرا با گذشت ۸ سال از این جنگ، هنوز موفقیتی عملی به دست نیامده است؟ جنگ افغانستان کشته شدن سالانه ۲۰۰۰ غیرنظامی را به دنبال داشته و این آمار هر روز رو به افزایش است.این جنگ یک حقیقت است؛ حقیقتی تکان دهنده.اکنون نمی توان خواستار آن بود که مردم آلمان به جنگ و خبر کشته شدن سربازان خود عادت کنند، اما می توان آرزو داشت که دولت و اکثریت پارلمان صداقت داشته باشند. این یک جنگ است، جنگی که بحق نیست، جنگی که بیهوده قربانیان بسیاری برجای گذاشته است و می‌گذارد، جنگی که راه به جایی نخواهد برد، جنگی که نمی توان با ابزار نظامی در آن پیروز شد.

د کندهار په لرو پرتو...

په لرې پرتو سیمو کې د دغو عملیاتو د لغوه کولو پر بکړه د افغانستان په سوبل کې د ناټو لوړ رتبه قوماندانانو کړې ده. ویل کېږي، چې دا افغان او نړیوالو ځواکونو لوی عملیات وو، چې باید په کندهار کې تر پلان شویو پراخو عملیاتو مخکې ترسره شوي وای. دازادي رادیو د راپور له مخې، بل لور ته د کندهار اوسېدونکي دغلته په راتلونکې جون میاشت د افغان او نړیوالو ځواکونو د پراخو عملیاتو په اړه ژوره اندېښنه لري. خو د کندهار والي توریالي ویسا وړمه ورځ یو خل بیا د کندهار خلکو ته ډاډ ورکړ، چې عملیات به د دوی په مشوره او موافقې سره سم ترسره کېږي.

هغو پوځیانو ته چې د بېګناه وګړو....

میچل هال وویل: موږ اوس په دې غور کوو چې میدانونه د متفاوت عمل په خاطر ورکړو.

دا نظر د افغانستان په جنوب کې د ناټو بریتانوي قوماندان جنرال نیک کارټر د اپریل په نیمایي کې د کندهار د سفر په ترڅ کې وړاندیز کړ او د ناټو او امریکایي ځواکونو عمومي قوماندان جنرال سټنلي مک کرسټل اوس پرې غور کوي چې په څه ډول دا نظر عملي کړي. جنرال کارټر څو ورځې وروسته له دې په کندهار کې دا وړاندیز وکړ چې امریکایي پوځیانو په دې ولایت کې د سپرلیو پریوه بس ډزې وکړې، ځلور تنه بېګناه ملکیان یې ووژل او دوولس نور یې ټپیان کړل. له پېښې وروسته په سلګونو افغانان سړکونو ته راووتل او په احتجاجي لاریون کې یې مړه دې وي امریکا او مړ دې وي کرزی نارې ووهلې.

د تاند وېبپاڼې د راپور له مخې، جنرال مک کرسټل تېر کال د ملکي تلفاتو د کمولو لپاره سخت مقررات اعلان کړل، خو چندان ګټه یې نه ده کړې او اوس هېڅ افغان، که هغه د دولت غړي دي یا عام وګړی، ځان د بهر نیوځواکونو د حملو پر وړاندې خوندي او امن نه احساسوي. د افغانستان د کورنیو چارو وزارت د یوه راپور له مخې چې په همدې اونۍ کې یې خپور کړ، د روان لمریز کال په لومړۍ میاشت (حمل) کې ۱۷۳ ملکي افغانان وژل شوي، چې د تېر کال د ورته مودې په پرتله په سلو کې ۳۳ زیات دي.

د ملګروملتو په وینا تېر کال (۲۰۰۹) په افغانستان کې دوه زره ۴۱۲ ملکي وګړي وژل شوي وو، چې د وړتېر کال (۲۰۰۸) په پرتله په سلو کې ۱۴ زیات وو.

د ناټو یوه چورلکه...

د معلوماتو له مخې، په چورلکه کې سپرلۍ نه وې او یوازې د چورلکې عمله سرسري تپیان شوي، چې لومړنۍ درملنه یې شوې ده. د پژواک د راپور له مخې، یادو شویو ځواکونو په دې پېښه کې د وسلوالو مخالفینو لاس لرل، رد کړي دي.

په کابل ښار کې زده کوونکي او ښوونکي مسمومې شوې

د کابل ښار په درېیمه ناحیه کې د دُرخانۍ د نجونو په لېسه کې ۷ نجونې، دوې ښوونکې او یوه ملازمه مسمومې شوې او پولیسو له پېښې سره د ترڅ په شک ۱۵ تنه ونیول. د کابل ښار د پوهنې ریاست د څارنې مدیر شفیق الله توفیقي د غوایي پر ۱۴ وویل، چې پېښه پر ۱۱ نیمو بجو رامنځته شوه. د ده په وینا، یاد شوې نجونې او ښوونکې وروسته له هغه مسمومې شوې، چې په سخت باران کې د لېسې له ګاونډي کور څخه بد بوی اوچت شو. د نومورې په وینا، په پېښه کې مسمومې شوې نجونې د نهم، اتم او یوولسم ټولګي زده کوونکې دي. توفیقي وویل، چې مسموم شوي کسان په کابل کې د پولیسو دوه سوه بستریز روغتون ته لېږدول شوي دي.

د دې دوه سوه بستریز روغتون رییس ډاکټر کندهاری شینواری وایي، چې روغتون ته وروړل شوي کسان یو ډول ګاز مسموم کړي دي. هغه د دې کسانو روغتیایي حالت د ډاډ وړ وباله، خو زیاته یې کړه چې ځینو یې تر غرمې وروسته ۲ بجو پورې هم خبرې نه شوی کولای. د کابل ښار د درېیمې امنیتي حوزې امر نجیب الله سمسور پژواک خبري اژانس ته وویل، چې پولیسو د پېښې په ترڅ ۱۵ شکمن کسان نیولي دي.

د روانې میاشتې په لومړیو کې د کندوز په خدیجه لېسې کې ۵۰ نجونې او همدارنګه د وري په میاشت کې د همدې ولایت د فاطمة الزهرا په لېسه کې ۲۰ نجونې مسمومې شوې وې.

کرزی سرانجام شریکی...

اهمیت است. روابط کرزی با بزرگترین کشور اهدا کننده در افغانستان بسیار حیاتی است. این سفر برای حمایت امریکا از جنگ در افغانستان سرنوشت ساز است. فکر می‌کنم، مردم باید شاهد یک همکاری قابل اعتماد و موثر باشند.

جنرال مک کریستال گفت: اگر سفر کرزی به واشنگتن خوب پیش برود می‌تواند، افغان‌ها را متقاعد کند که آینده در دست دولت است، نه طالبان. اگر مردم معتقد باشند که نیروهای ایتلاف یک همکاری استراتیژیک واقعی با افغانستان دارند، نگرانی‌های بسیاری از مردم مبنی بر اینکه اگر نیروهای ایتلاف به طور ناگهانی افغانستان را ترک کنند، طالبان در یک موضع موثر و کارآمد باقی خواهد ماند، از بین خواهد رفت.

د ټاکنو لپاره د نوملیکنې...

کسانو په ډله کې د اوسنۍ ولسي جرګې له یو ځو استازیو پرته نور ټول غړي شامل دي. داسې ویل کېږي چې داخل به د دولاړو کاندیدانو تر منځ ټاکنیزې سیالۍ هم سختې وي، او لامل یې هم د تېر په پرتله د ټاکنو په اړه د خلکو تجربه او پوهه زیاته شوې ده. د روانو ټاکنو یو بل توپیر به له تېرو هغو سره داوي، چې په تېرو ټاکنو کې داسې استازي هم وو چې شا وخوا پنځوس زره رایې یې خپلې کړې وې، خو دا ځل سیاسي کړۍ او ګوندونه هڅه کوي، چې د یوه داسې کاندید پر ځای ځو کاندیدان ودروي. خو لا هم د ټاکنو د نوي قانون پر سر د ولسي جرګې او افغان حکومت تر منځ راټوکېدلی کړکېچ پرخپل ځای پاتې دی.

د افغانستان د ټاکنو خپلواک کمېسیون وایي، چې ټاکنې به د نوي فرمان له مخې تر سره کېږي او د کمېسیون د ویاند نور محمد نور په وینا د ټاکنو لومړۍ پړاو یا نوم لیکنه هم د همدغه فرمان له مخې تر سره شوې ده.

د بي بي سي د راپور له مخې، دغې مسئلې د افغانستان د ولسي جرګې د غړو تر منځ درځ، رامنځته کړې او د جرګې غړي یې سره وېشلي دي. ځینې استازي وایي ټاکنې باید د هماغه پخواني قانون له مخې تر سره شي او په وینا یې نوی فرمان دوی په غوځ اکثریت رد کړی دی.

ایران په افغانستان کې...

د دوی پر کرنیزو محصولاتو هم بنه اغیزه کړي.

د فراه ولایت والي روح الامین پر دولت تور لګوي، چې د دغه بند د جوړلو لپاره جدي هڅې نه کوي، دی وایي: ((د دغه بند سروې دېر وخت کېږي چې پای ته رسېدلې ده، خو مرکزي دولت یې د جوړلو لپاره اقدام نه کوي.))

د فراه ولایت ولسي خلک وایي، چې دوی په خپلو سترګو ویني، چې ایران طالب وسلوالو ته په همدې نیت پیسې او وسلې ورکوي او په سیمه کې د هغوی ملاتړ کوي، خو د دغه بند د جوړېدلو مخه ونیول شي او افغانستان تر ګټه وانه خلي. په همدې حال کې د فراه ولایت امنیه قوماندان هم ادعا کوي، چې ایران د دغه بند د نه جوړېدو هڅې کوي، دی وایي: ((ایران په بالابلوک ولسوالۍ کې د طالبانو ملاتړ یوازې او یوازې د دې لپاره کوي، چې هغوی د بخش اباد د بند د جوړېدو مخه ونیسي. هغه همدا شان ویلي، تېره اونۍ د ایران حکومت د دغه هېواد په بیرجند ښار کې، چې د افغانستان په پوله کې دی، طالبانو ته وسلې ورکړې.

دی وایي دغه پنځه طالب وسلوال له افغان امنیتي ځواکونو سره په نښته کې ټپیان شوي وو، چې اوس د ایران له خوا تر تداوی وروسته فراه ته را استول شوي دي، څو تخریبي بریدونه سرته ورسوي.))

همداشان دې ته ورته یوه بله پېښه د نیمروز ولایت په چهاربرجک کې د «کمال بند» یادولای شو. دغه بند د سردار داوود خان په وخت کې پیل شوی و، چې بیا وروسته د روسانو د تېري پر مهال یې کارونه پر ټپه ودرېدل او د مجاهدینو د تنظیمي جګړو پر مهال یې ټول ساختماني مواد د ایرانیانو له خوا چور شول. د دغه بند په جوړښت سره د نیمروز ډېرې ځمکې خړوبېدلای شي. پاتې دي نه وي، چې تېر کال ایران د دغه بند پر امنیتي پوستې برید کړی و، چې نږدې یوولس تنه په کې وژل شوي وو. دا لومړی ځل نه دی، چې ایران په داسې مخربانه او حشیانه کړنو لاس پورې کوي، بلکې له ډېر پخوا نه یې د افغان دولت د کمزورتیا او د افغانستان د بنسټیزو پروژو د نړولو او ورانولو هڅې کړې دي. څه موده وړاندې د فراه ولایت امنیتي چارواکو دا ادعا هم کړې وه، چې طالب قوماندان ذاکر ظالم د ایران د حکومت له خوا حمایه شوی، څو په فراه کې تخریبي عملیات ترسره کړي. ایران په افغانستان کې د خپلو ګټو د ساتلو لپاره تل پر داسې کړنو لاس پورې کوي او د همدې لپاره طالب وسلوالو ته پیسې او وسلې ورکوي، او په خپله ایراني چارواکي بیا د ډول راپورنه بې بنسټه بولي او ردوي یې، خو که د حقیقتونو له زاویې ورته ځیر شو، نو ایران هېڅکله نه غوښتي او نه غواړي چې په افغانستان کې د افغانستان د بیارغونې په برخه کې مثبت رول ولوبوي او تل یې منفي رول لوبولی او لوبوي یې. افغانستان که څه هم د اوبو له پلوه غني هېواد دی، خو له خپلو اوبو څخه پخپله ګټه نه شي اخیستلای، بلکې له اوبه څخه یې نور ګاونډي هېوادونه ګټه پورته کوي او په خپله یې نور ته د سوال لاسونه نیولي دي او له نورو خیر غواړي. که افغان دولت په خپله د افغانستان په دننه کې د افغانستان پر بنسټیزو پروژو کار وکړي او د رغونې لپاره یې پر ځای ګامونه پورته کړي، نو مورِ ویلای شو، چې افغانستان دومره څه لري، چې له هره اړخه وربانديِ بسیا او خودکفا کېدلای شي.

تحول بزرگ در جغرافیای اقتصادی جهان

عبدالشکور علی زاده، محصل پوهنحی ژورنالیزم پوهنتون کابل

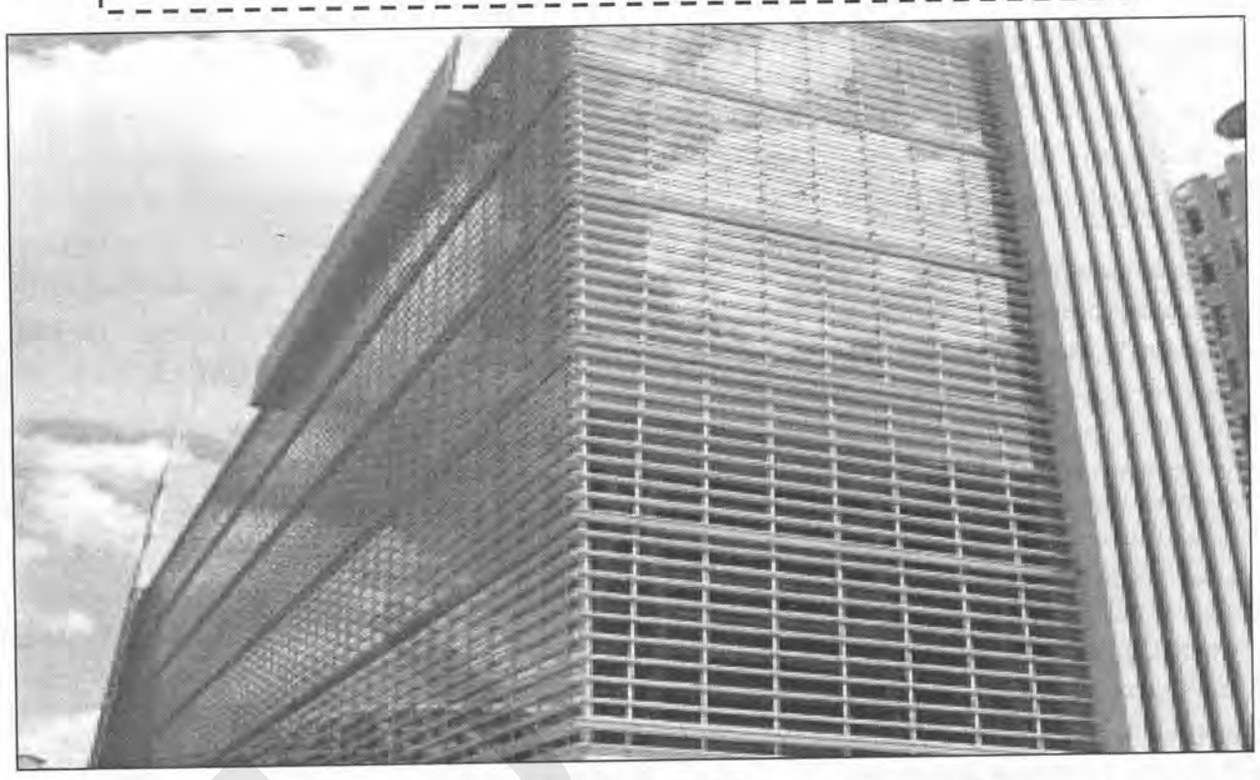

هوجین تایو، لولاداسیلوا و دمیتری مدودف رییسا ن جمهوری چین برازیل و روسیه و منهوهن سینگ صدراعظم هند پنجشنبه ۱۵ اپریل در دومین نشست چهار قدرت نو ظهوراقتصادی در برازیلیا شرکت کردند؛ نشست برازیلیا به دلیل وقوع زلزله در چین، یک روز قبل از زمان پیش بینی شده، برگزار شد، تا هوجین تایو بتواند، به کشورش بازگردد؛ قدرت های نوظهور این چهار قدرت که به دلیل حروف اول رساحی آنها به انگلیس "بی آر آی سی "یابریک"نامیده می شوند، ۲۶ درصد مساحت زمین را ۳۲ درصد اراضی کشاورزی ۴۲ درصد جمیعت و ۱۵ درصد تولید ناخالص داخلی در اختیار دارند. ازقدرت های نو ظهور "اقتصادی هیچ فهرست رسمی یا مورد قبول همگانی در دست نیست؛ بر پایهٔ ملاک های مورد اسناد در نوشته های علمی سخن بر کشورهایی است که طی مدت طولانی از نرخ رشد بالا برخوردار بوده اند؛ ساختارهای تولیدی شان در عرضه های گوناگون ،کشاورزی، صنعت، خدمات به تنوع رسیده وبا صدور حجم روز افزون از کالاهای صنعتی وخدمات به بازارهای جهان جایگاه خودرا درنظام تقسیم بین المللی کار دگرگون کرده اند، اگراین ملاک ها را مورد توجه قرار دهیم، روسیه در زمرهٔ قدرت های نو ظهور اقتصادی جای نمی گیرد؛ زیرا وزنهٔ این کشور در اقتصاد جهانی عمدتا صدور نفت و گاز وابسته است، در واقع، ظهور روسیه در نشست های بین المللی تنها به دلیل قدرت نظامی برجای مانده و از دوران شوروی سابق نقش آن در بازار انرژی و توانایی های بالقوهٔ آن در عرصه های تولیدی و تجارت توجیه است، در عوض چین، هند وبرازیل قدرت های اوجگیرنده یی هستند که رابطه قدرت ها در سیاره زمین دگرگون کرده و از آغاز فصلی تازه در اقتصاد جهانی خبر می دهند، علاوه بر چهار کشور حاضردرنشست برازیلیا که ماه جون سال پیش در نخستین نشست گروه موسوم به(بریک) در یکاترینبورک روسیه شرکت کردند، قدرت های نوظهور اقتصادی کشورهای دیگر رانیز، در برمی گیرد؛ قدیم ترین آنها کوریای جنوبی، تایوان و سنگاپور است. درمیان اعضای این باشگاه تازه می توان از سه کشورمسلمان ترکیه، اندونیزیا و مالیزیا نام برد.

اوج گیری این قدرت هادرعرصه های تولیدی و تجارتی نشان دهندهٔ یک تحول بسیار بزرگ در جغرافیای اقتصادی جهان است؛ در قرن نوزدهم و بخش بزرگی از قرن بیستم میلادی، قدرت اقتصادی عمدتا در امریکا، اروپای غربی، در اروپای غربی تا حدی جاپان متمرکز بود، ولی امروز از دل جهان سوم پیشین، قدرت های تازه در تولید و تجارت جهان سربلند کرده اند و به تهدید جدی برای قدرت های قدیمی بدل شده اند. چین در سال ۲۰۰۹، به مهمترین قدرت صادرکنندهٔ جهان بدل شد و در سال جاری، از لحاظ تولیدناخالص داخلی نیز، به احتمال فراوان با کنار زدن جاپان، به دومین قدرت جهان پس از امریکا بدل خواهد شد. برازیل در نقش غول اقتصادی امریکای جنوبی، وزنهٔ نیرومندی در صحنهٔ بین المللی است؛ هند در همه عرصه ها به ویژه خدمات به سرعت پیش می تازد و ترکیه قدرت مسلط اقتصادی در آسیای غربی است. همزمان صدها میلیون تن از جمعیت این کشورها به صف طبقات متوسط پیوسته و بازار بسیار گسترده تازه را هم برای کشورهای ثروتمند و هم برای کشورهای فقیر تولید کنندهٔ موادخام به وجود آورده اند . انقلاب اقتصادی بر پایهٔ ارزیابی موسسهٔ امریکایی «بروکینگ »، جهش چشمگیر طبقات متوسط در قدرت های نو ظهور، یکی از محور های رشد اقتصاد جهانی است . به گفتهٔ این منبع، شماری از افراد وابسته به این طبقات، در حال حاضر، یک میلیارد و هشتصد میلیون تن ا ست که این آمار، تا بیست سال دیگر، تقریبا سه برابر شده و به چهارمیلیارد و هشتصد میلیون نفر خواهد رسید. سهم آسیا در جمعیت وابسته به طبقات متوسط که هم اکنون ۲۸ درصد است، در سال ۲۰۳۰ میلادی، به ۶۶ درصد خواهد رسید و در عوض، سهم اروپا و امریکا، از ۵۰ درصد، به ۲۱ درصد کاهش خواهد یافت. با این تحول، بخش بسیار بزرگی از بازار مصرف به آسیا انتقال خواهد یافت و دگرگونی های بسیار مهم اجتماعی و سیاسی نیز، در این منطقه، به وجود خواهد آمد. با گسترش شتابان طبقه های متوسط در چین، آیا قدرت سیاسی در این کشور خواهد توانست، همچنان به شیوهٔ اقتدارگرایانه و با تکیه بر نظام تک حزبی، به حیات خود ادامه دهد؟ با این فرایند، اغراق آمیز نخواهد بود، اگر گفته شود که دنیای قرن بیست و یکم بزرگترین انقلاب اقتصادی در ۲۰۰ سال گذشته را تجربه می کند؛ در واقع، تقسیم بندی اقتصادی جهان بر پایهٔ «شمال» و «جنوب» برای همیشه پایان یافته و روابط قدیمی قدرت در صحنهٔ بین المللی به گونهٔ بنیادی یی بر هم خورده است. همزمان مبادلات تجارتی میان قدرت های نو ظهور به گونهٔ چشمگیری افزایش می یابد، چین هم اکنون بعد از امریکا و اتحادیهٔ اروپا، مهمترین شریک اقتصادی امریکای لاتین است، ولی بر پایهٔ ارزیابی های بسیار در آیندهٔ نزدیک، به جای اتحادیهٔ اروپا، به دومین شریک اقتصادی امریکای لاتین بدل خواهد شد. با این حال، تنش در میان قدرت نو ظهور رو به افزایش می رود. پویایی صادراتی چین از فقر قدرت های صنعتی قدیمی، بلکه قدرت های تازه را هم به شدت نگران کرده است. در این میان، پایین نگه داشتن مصنوعی نرخ برابری ین (پول ملی چین)نسبت به سایر پول ها، با اعتراض شدید دیگر قدرت ها ی نو ظهور در آسیا و امریکا ی لاتین روبه رو است. این گونه، تنش ها نیز، بر آرامش آیندهٔ قدرت ها در صحنهٔ بین المللی، تاثیر چشمگیری خواهد داشت.

افغانستان حقیقتی تکان‌دهنده

ماندن یا عقب نشینی؟ این سوال حداقل طی روزهای گذشته بیش از پیش برای مردم آلمان دربارهٔ حضور نیروهای این کشور در افغانستان مطرح شده است.

جنگ افغانستان و سوال در مورد درستی حضور نیروهای آلمان در افغانستان، اکنون به چالشی برای سیاستمداران و مردم این کشور اروپایی تبدیل شده است.

زخمی‌ها و معلولان جنگی، بیوه‌های به جا مانده از جنگ و کشته شده گان جنگ، اینها واژه‌هایی هستند که مردم آلمان مجبور اند، اکنون بار دیگر آنها را بشنوند.

واژه‌هایی که بار دیگر مردم آلمان را تحت تاثیر خود قرار داده، اما از سوی دیگر، دولت آلمان خواهان آن است که مردم این کشور نه تنها وجود چنین قربانیانی را درک کنند، بلکه حتا وجود چنین قربانیانی را در جهت حفاظت کشور در برابر تروریزم بپذیرند.

این در حالی است که مردم آلمان اعتقاد ندارند، جنگ افغانستان با به همراه داشتن کشته و زخمی‌های بسیار و اعمال خشونت، به ایمن‌تر کردن جهان منجر خواهد شد و به همین دلیل، اکثریت آلمان‌ها اکنون مخالف این جنگ هستند.

با گذشت مدت زیادی از دو جنگ جهانی، اکنون واژهٔ جنگ کلمه‌یی ناآشنا و غریب برای مردم آلمان است؛ به‌گونه‌یی که قهرمانان نظامی دیگر جایگاه خاصی در بین آلمان‌ها ندارند و این بهترین چیزی است که می توان در مورد آلمان گفت.

این درحالی است که با توجه به حضور نیروهای این کشور در افغانستان، شرایط به گونه‌یی در حال پیش رفتن است که گویی صلح طلبی آلمان از بین رفته است، چرا که روند موجود نشان می دهد، مردم آلمان دارند، به شنیدن اخبار و آمار کشته شده گان در جنگ افغانستان عادت می‌کنند.

اکنون و در دوران آنگلا مرکل، صدراعظم آلمان، جنگ افغانستان همچنان درحال انجام است؛ جنگی که با توجیه جلوگیری از دست یافتن طالبان افغانستان به سلاح‌های هسته‌یی پاکستان ص۳

برای نشر اعلانات تان به این شماره ها تماس حاصل نمایید: ۰۷۰۰۲۴۴۳۸۴ / ۰۷۸۶۵۷۴۷۵۷ - ۰۷۰۰۵۹۶۲۰۵ / ۰۷۹۷۸۵۹۰۴۰

اراده ورځپانه یوازې د سرلیکنې تنګه کوي، نورې لیکنې د لیکوال خپل نظر دی، ورځپانه یې مسولیت پر غاړه نه اخلي.

حق الاشتراک :
قیمت یک شماره: (۵) فغانی
سالانه: ۲۰۰۰ افغانی
شش ماهه: ۱۰۰۰ افغانی
برای موسسات و سفارتخانه ها:
سالانه ۳۰۰ دالر امریکایی
شش ماهه ۱۵۰ دالر امریکایی

مرکز نشراتی افغان
روزنامهٔ ملی اراده
موسس و صاحب امتیاز: حاجی سید داؤد
مدیر مسوول : خادم احمد
موبایل :- ۰۷۰۰ ۵۹ ۶۲ ۰۵
Khadem.kabul@yahoo.com
معاون : استاد مرتضی فرحتیار
موبایل :- ۰۷۹۷۲۵۳۱۶۴
Farhatyarm@yahoo.com

ادیتور پشتو: مجیب الرحمن امیري
موبایل :- ۰۷۰۸۸۸۷۰۶۶
دیزاین : نبي "پیاوړی"
همکار تخنیکی: محمدجمیل "احمد"
مسوول توزیع و بازاریابی: عبدالسمیع
۰۷۰۰۲۴۴۳۸۴
erada.daily@yahoo.com
آدرس : دهمزنگ، عقب سینمای بریکوت، سرک اول کارته چهار.
ایمیل: erada.daily@yahoo.com

ERADA DAILY
Afghan Media Resource center
Establisher and Concessionaire: Haji sayed Daud
Editor in chief: Khadem Ahmad
Editor: Farhat yar
Pashto Editor: Mujib Rahman Amiri
Designer: Nabi "Paiwarry"
Address: Behind Baree kout-cinema, first street of karti-e-char
Email: erada.daily@yahoo.com